

Sosiaalialan osaamiskeskussopimus

Keski-Pohjanmaan aluehallitus 15.09.2025 § 213
2046/00.02.01/2025

Valmistelija sosiaali- ja terveysministeriö, Keski-Pohjanmaan hyvinvointialue; sosiaali- ja terveysministeriö, Pohjois-Pohjanmaan hyvinvointialue; sosiaali- ja terveysministeriö, Lapin hyvinvointialue; sosiaali- ja terveysministeriö, Kainuun hyvinvointialue

Tiivistelmä

Valtioneuvoston asetusta sosiaalialan osaamiskeskustoiminnasta on muutettu asetuksella 582/2024. Asetuksen mukaisesti sosiaalialan osaamiskeskustoimintaa on viisi yhteistyöaluetta ja lisäksi koko maan kattava ruotsinkielinen osaamiskeskustoiminta. Pohjois-Suomen sosiaalialan osaamiskeskustoiminta käsittää Pohjois-Suomen yhteistyöalueeseen kuuluvat Kainuun, Lapin, Pohjois-Pohjanmaan ja Keski-Pohjanmaan hyvinvointialueet. Asetus on tullut voimaan 1.7.2025.

Erityisenä valtionavustuksena maksetaan 1,5 prosenttia valtionavustuksen kokonaismäärästä Pohjois-Suomen sosiaalialan osaamiskeskustoiminnalle saamenkielisen väestön palvelutarpeiden huomioon ottamiseksi tarpeellisiin tehtäviin.

Aikaisemmin toimineet osaamiskeskustoimintatilat ovat lakanneet 30.6.2025.

Osaamiskeskustoiminta

Sosiaali- ja terveydenhuollon yhteistyöalueet

Sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisestä annetun lain (612/2021, järjestämislaki) mukaan sosiaali- ja terveydenhuollon alueellista yhteensovittamista, kehittämistä ja yhteistyötä varten on viisi sosiaali- ja terveydenhuollon yhteistyöaluetta.

Järjestämislain 36 §:n mukaan yhteistyöalueille laaditaan yhteistyösopimus valtuustokausittain. Valtioneuvoston hyvinvointialueiden yhteistyösopimuksen sisällöstä ja valmistelusta antaman asetuksen (309/2023) mukaan yhteistyösopimuksessa on osana strategista suunnitelmaa ja sen toteuttamista sovitettava yhteistyöalueella toimivien sosiaalialan osaamiskeskusten toiminnan ja tavoitteiden yhteensovittamisesta koko yhteistyöaluetta ja hyvinvointialueiden toimintaa tukeväksi kokonaisuudeksi.

Pohjois-Suomen yhteistoiminta-alueen yhteistyösopimusta päivitetään parhaillaan. Pohjois-Suomen sosiaalialan osaamiskeskusten toiminnan on tarkoitus olla osana Pohjois-Suomen yhteistyöaluesopimuksessa sovitettavaa yhteistoiminta-alueen sosiaalialan osaamiskeskustoiminnan kokonaisuutta. Toiminta ja tehtävät pitävät sisällään saamelaisväestöön liittyvät valtakunnalliset erityistehtävät.

Saamelaisväestön palvelutarpeiden huomioimista koskevien tehtävien vastuullisena toimijana on Saamelaiskäräjät.

Sosiaalialan osaamiskeskukset

Sosiaalialan osaamiskeskusten toiminta on laissa säädetty ja perustuu sosiaalialan osaamiskeskuksia koskevaan lakiin (1230/2001, jäljempänä osaamiskeskuslaki) ja valtioneuvoston asetukseen (582/2024, jäljempänä osaamiskeskusasetus).

Sosiaalialan osaamiskeskustoiminnan tarkoituksena on luoda ja ylläpitää koko maan kattava alueellinen yhteistyörakenne sosiaalialan perus- ja erityisosaamisen edistämiseksi sekä sosiaalialan alueellista yhteistyötä edellyttävien erityisosaamista vaativien erityispalvelujen ja asiantuntijapalvelujen turvaaminen. Lisäksi osaamiskeskuksen tehtävänä on sosiaalialan tutkimuksen, kehittämisen ja innovaatiotoiminnan verkostomainen toiminta osaamiskeskuslainsäädännön mukaisesti ja osana yhteistyöalueen yhteistä TKIO-toimintaa.

Pohjois-Suomen yhteistyöalueen sosiaalialan osaamiskeskus muodostaa osaamiskeskusasetuksen mukaisen osaamiskeskuksen, joka käsittää Pohjois-Pohjanmaan, Lapin, Keski-Pohjanmaan ja Kainuun hyvinvointialueet. Muodostuva osaamiskeskus toteuttaa yhteistyöalueella sosiaalialan osaamiskeskustoimintaa ja valtionavustus maksetaan toiminnasta vastaavalle hyvinvointialueelle.

Yhteistyöalueen hyvinvointialueilla on ennen 1.7.2025 ollut sopimusjärjestelyitä useamman sosiaalialan osaamiskeskuksen kanssa ja kukin hyvinvointialue on osaltaan purkanut nämä järjestelyt. Vanhat sopimukset, tai rakenteet eivät siirry uuteen Pohjois-Suomen yhteistyöalueen sosiaalialan osaamiskeskukseen. Koska asetusmuutos ei lakkautaa nykyisiä sosiaalialan osaamiskeskuksia, on nykyisten sosiaalialan osaamiskeskusten mahdollista jatkaa toimintaansa. Ne sosiaalialan osaamiskeskukset, jotka eivät jatkossa ole sosiaalialan osaamiskeskustoiminnasta annetun valtioneuvoston asetuksen mukaisia sosiaalialan osaamiskeskuksia, eivät jatkossa voi olla nimettyjä sosiaalialan osaamiskeskuksiksi.

Yhteistyöalueen sosiaalijohtajat ovat valmistelleet osaamiskeskusta koskevaa sopimusta. Sopimuksella sovitaan sosiaalialan osaamiskeskuksen toiminnasta Pohjois-Suomen yhteistoiminta-alueella sekä toiminnan hallinnon järjestämisestä ja valtionrahoituksen ohjautumisesta. Sopimuksessa sovitaan myös kumppanuuksista Lapin yliopiston ja Jyväskylän yliopisto/Kokkolan yliopistokeskus Chydeniuksen sosiaalityön koulutusyksiköiden kanssa sekä Saamelaiskäräjien kesken. Kullakin hyvinvointialueella on sosiaalityön käytännönopetusta koskevat erilliset sopimukset yliopistojen kanssa ja harjoittelusopimukset ammattikorkeakoulujen kanssa.

Pohjois-Suomen yhteistyöalueen sosiaalialan osaamiskeskuksen toiminnasta vastaava hyvinvointialue on sovittava hyvinvointialueiden kesken. Lapin hyvinvointialueen aluehallitus on 23.6.2025 § 302

päättänyt, että Lapin hyvinvointialue voi toimia osaamiskeskuksen toiminnasta vastaavana hyvinvointialueena, mikäli yhteistoiminta-alueen muiden hyvinvointialueiden kanssa näin sovitaan. Hyvinvointialueiden johtajat ovat allekirjoittaneen määräaikaisen sopimuksen hallinnoinnin järjestämisestä. Sopimus on voimassa enintään 30.9.2025 asti. Uusi sopimus on valmisteltu määräaikaisena ajalle 1.10.2025-31.12.2026. YTA-konttorin valmistelu on käynnissä; määräaikaisen sopimuksen aikana selvitetään osaamiskeskuksen mahdollinen sijoittuminen YTA-konttorin yhteyteen.

Osaamiskeskusten perustoimintojen turvaamiseen maksetaan valtionavustusta. Pohjois-Suomen yhteistyöalueelle maksettava valtionosuus on 256 560 euroa/vuosi. Sosiaali- ja terveysministeriö on myöntänyt valtionavustuksen sosiaalialan osaamiskeskustoimintaan Lapin hyvinvointialueelle vuodelle 2025 em. väliaikaisen sopimuksen perusteella.

Pohjois-Suomen yhteistyöalueen sosiaalialan osaamiskeskuksen henkilöstöresurssiksi on suunniteltu arviointisosiaalityöntekijä ja osa-aikainen sosiaalityön professori (30 %). Professuurista on neuvoteltu Lapin yliopiston ja Jyväskylän yliopisto/Kokkolan yliopistokeskus Chydeniuksen sosiaalityön koulutusyksikön kanssa. Neuvotteluissa on sovittu professuurista Lapin yliopiston kanssa. Lisäksi valtionosuuden puitteissa voidaan palkata määräaikaista suunnittelu-/asiantuntijaresurssia erikseen sovittaviin selvityksiin. Lapin hyvinvointialueen hallinnoijana tulee perustaa edellä olevat tehtävät.

Osaamiskeskus sijoittuu hallinnollisesti Lapin hyvinvointialueen sosiaalipalveluiden toimialajohtoon 31.12.2025 asti ja 1.1.2026 alkaen sosiaali- ja terveyspalveluiden yhteisiin palveluihin. Toiminnasta vastaa sosiaalityön tehtäväalan professiojohtaja.

Sosiaalialan osaamiskeskuksella on ohjausryhmä, johon jokainen sopijapuoli esittää yhden jäsenen ja tälle henkilökohtaisen varajäsenen. Ohjausryhmä valitsee puheenjohtajan ja varapuheenjohtajan keskuudestaan.

Sopimusluonnos on liitteenä.

Päätösesitys

Aluehallitus päättää

1. hyväksyä Pohjois-Suomen yhteistyöalueen sosiaalialan osaamiskeskuksen toiminnan järjestämisen esitetyllä tavalla siten, että hallinnollisena organisaationa toimii Lapin hyvinvointialue ajalla 1.10.2025-31.12.2026
2. hyväksyä Pohjois-Suomen yhteistoiminta-alueen sosiaalialan osaamiskeskuksen toimintaa koskevan sopimuksen liitteen mukaisesti;
3. nimetä Keski-Pohjanmaan edustajaksi ohjausryhmään sosiaalijohtajaja Tarja Oikarinen-Nybacka ja varajäseneksi yhteistyöjohtaja Minna Lönnbäckin

Päätös

Aluehallitus päätti kohdat 1.–3. päätösesityksen mukaisesti.